

“Ezen a napon, amikor “Krisztus, a mi húsvéti Bárányunk feláldoztatott”, az Egyház elmélkedik az Úrnak, az ő Jegyesének szenvedéséről, és keresztje előtt hódol. Eközben fontolgatja a kereszten elszenderült Krisztus oldalsebéből való eredetét, és közbenjár az egész világ üdvösségéért.

A legősiabb hagyomány szerint az Egyház ma nem tart eucharisztikus ünnepet.”¹

NAGYPÉNTEK

A MI URUNK JÉZUS KRISZTUS KÍNSZENVEDÉSE Szent János szerint

Elfogták Jézust és megkötözték.

Abban az időben: Jézus kiment tanítványaival a Kedron völgyén túlra, ahol egy kert volt, s bement oda tanítványaival. Ezt a helyet ismerte Júdás is, aki őt elárulta, mert Jézus gyakran járt ide tanítványaival. Júdás

kapott egy csapat katonát, valamint a főpapoktól és a farizeusoktól szolgákat, és kiment velük oda lámpákkal, fáklyákkal, fegyverekkel felszerelve. Jézus tudott mindent, ami rá várt. Eléjük ment tehát és megkérdezte tőlük: „Kit kerestek?” Azok ezt válaszolták: „A názáreti Jézust.” Jézus erre így szólt: „Én vagyok”. Júdás is ott volt köztük, aki elárulta. Mikor azt mondta nekik: „Én vagyok”, meghátráltak és a földre estek. Ezért újra megkérdezte tőlük: „Kit kerestek?” Azok ezt válaszolták: „A Názáreti Jézust.” Erre Jézus így szólt: „Megmondtam már, hogy én vagyok. Ha tehát engem kerestek, engedjétek el ezeket!” Így beteljesedett, amit korábban megmondott: „Senkit sem veszítettem el azok közül, akiket

¹ Direktórium

nekem adtál.” Simon Péternél volt egy kard. Kirántotta és a főpap szolgájára sújtott vele: levágta a jobb fülét. A szolgának Malkusz volt a neve. De Jézus rászólt Péterre: „Tedd vissza hüvelyébe kardodat! Ne igyam ki talán a kelyhet, amelyet az Atya adott nekem?”

Jézust először Annáshoz vezették.

Ekkor a csapat, az ezredes és a zsidó szolgák elfogták Jézust és megkötözték. Először Annáshoz vezették, mert ő apósa volt Kaifásnak, aki abban az évben főpap volt. Ő adta a zsidóknak azt a tanácsot, hogy jobb, ha egy ember hal meg a népért. Simon Péter és egy másik tanítvány követte Jézust. Ez a tanítvány ismerőse volt a főpapnak, ezért bemehetett Jézussal a főpap udvarába, Péter meg kint várakozott a kapu előtt. A másik tanítvány, aki ismerőse volt a főpapnak, visszajött, szólt a kapuban őrködő lánynak, és bevitte Pétert. A kaput őrző szolgáló közben megjegyezte: „Talán te is ennek az embernek a tanítványai közül vagy?” Ő azt felelte: „Nem vagyok!” Mivel hideg volt, a szolgák és a fegyveresek tüzet raktak, hogy fölmelegedjenek. Péter is köztük álldogált és melegedett. A főpap eközben tanítványai és tanítása felől faggatta Jézust. Jézus ezt válaszolta neki: „Én a világhoz nyíltan beszéltem. Mindig a zsinagógákban és a templomban tanítottam, ahova minden zsidónak bejárása van. Titokban nem mondtam semmit. Miért kérdezel hát engem? Kérdezd azokat, akik hallották, amit beszéltem. Íme, ők tudják, hogy miket mondtam!” E szavakra az egyik ott álló szolga arcul ütötte Jézust, és így szólt: „Így felelsz a főpapnak?” Jézus ezt mondta neki: „Ha rosszul szóltam, bizonyítsd be a rosszat, ha viszont jól,

akkor miért ütsz engem?” Ekkor Annás megkötözve elküldte őt Kaifás főpaphoz.

Talán te is az ő tanítványai közül vagy? Nem vagyok!

Simon Péter még mindig ott állt és melegedett. Újra megkérdezték tőle: „Talán te is az ő tanítványai közül vagy?” Ő így felelt: „Nem vagyok!” A főpap egyik szolgája, aki rokona volt annak, akinek Péter levágta a fülét, megjegyezte: „Nem téged láttalak én a kertben övele?” De Péter ismét tagadta; és ekkor mindjárt megszólalt a kakas.

Az én országom nem ebből a világból való!

Kaifástól tehát elvezették Jézust a helytartóságra. Kora reggel volt. A zsidók nem mentek be a helytartóságra, hogy tisztátalanná ne váljanak és elkölthessék a húsvéti bárányt. Ezért Pilátus jött ki hozzájuk, és megkérdezte: „Mivel vádoljátok ezt az embert?” Azok azt felelték: „Ha nem volna gonosztevő, nem adtuk volna őt a kezedbe!” Pilátus ezt mondta: „Vigyétek el és ítélkezzetek fölötte ti a saját törvényetek szerint!” A zsidók ezt válaszolták neki: „Nekünk senkit sem szabad megölnünk!” Így beteljesedett, amit Jézus arról mondott, hogy milyen halállal fog meghalni. Pilátus visszament a helytartóságra, maga elé hívatta Jézust, és megkérdezte tőle: „Te vagy-e a zsidók királya?” Jézus így válaszolt: „Magadtól mondod ezt, vagy mások mondták neked rólam?” Pilátus ezt felelte: „Hát zsidó vagyok én? Saját néped és a főpapok adtak a kezembe. Mit tettél?” Ekkor Jézus így szólt: „Az én országom nem ebből a világból való. Ha ebből a világból volna

az országom, szolgálaim harcra kelnének, hogy ne kerüljek a zsidók kezére. De az én országom nem innét való.” Pilátus megkérdezte: „Tehát király vagy?” Jézus így felelt: „Te mondod, hogy király vagyok. Én arra születtem, és azért jöttem a világba, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Aki az igazságból való, az hallgat a szavamra!” Erre Pilátus azt mondta: „Mi az igazság?” E szavak után Pilátus újra kiment a zsidókhoz és ezt mondta nekik: „Én semmi vétket sem találok benne. Szokás azonban nálatok, hogy húsvétkor valakit szabadon bocsássak. Akarjátok-e, hogy elbocsássam nektek a zsidók királyát?” De ők ismét kiáltozni kezdtek: „Ne ezt, hanem Barabást!” Barabás rabló volt.

Üdvöz légy, zsidók királya!

Ekkor Pilátus fogta Jézust és megostoroztatta. A katonák tövisből koszorút fontak, a fejére tették, és bíborszínű köntöst adtak rá. Azután eléje járultak és így gúnyolták: „Üdvöz légy, zsidók királya!” És közben arcul verték. Pilátus ezután újra kiment és így szólt hozzájuk: „Íme, elétek vezetem őt, hogy megtudjátok: nem találok benne semmi vétket.” És kijött Jézus, töviskoronával, bíborruhában. Pilátus pedig így szólt: „Íme, az embert” A főpapok és a szolgák, mihelyt meglátták őt, kiáltozni kezdtek: „Feszítsd meg! Feszítsd meg!” Pilátus azt mondta nekik: „Vigyétek, feszítsétek őt ti keresztre, mert én semmi vétket sem találok benne!” De a zsidók ezt felelték: „Nekünk törvényünk van, és a törvény szerint meg kell halnia, mert Isten fiává tette magát.” Amikor Pilátus meghallotta ezt, még jobban megijedt. Visszament a helytartóságra, és újra megkérdezte Jézust: „Honnan való vagy?” De Jézus

nem válaszolt neki semmit. Erre Pilátus azt mondta neki: „Nem felelsz nekem? Talán nem tudod, hogy hatalmam van arra, hogy megfeszítselek, vagy arra, hogy elbocsássalak?” Erre Jézus azt mondta: „Semmi hatalmad sem volna fölöttem, ha onnan felülről nem kaptad volna. Ezért annak, aki engem a kezedbe adott, nagyobb a bűne.”

El vele, el vele! Feszítsd meg!

Ettől fogva Pilátus azon volt, hogy szabadon bocsássa Jézust. A zsidók azonban ezt kiáltozták: „Ha szabadon bocsátod, nem vagy a császár barátja. Mert mindaz, aki királlyá teszi magát, ellene szegül a császárnak.” E szavak hallatára Pilátus kivezettette Jézust, maga pedig a bírói székbe ült a kövezett udvaron, amelyet héberül Gabbatának hívnak. A húsvéti készüllet napja volt, a hatodik óra körül. Így szólt a zsidókhoz: „Íme, a királyotok!” De azok így kiáltoztak: „El vele, el vele! Feszítsd meg!” Pilátus megkérdezte: „Keresztre feszíttessem a királyotokat?” A főpapok azonban ezt felelték: „Nincs királyunk, csak császáruk!” Erre kiszolgáltatta nekik, hogy keresztre feszítsék.

Keresztre feszítették őt, és vele másik kettőt.

Ekkor a zsidók átvették Jézust. A keresztet ő maga vitte, míg oda nem ért az úgynevezett Koponyák helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak. Ott keresztre feszítették őt, s két másikat is vele, jobb és bal felől, Jézust meg középen. Pilátus feliratot is készített, és a keresztfára tétette. Ez volt ráírva: „A názáreti Jézus, a zsidók királya.” A feliratot sokan olvasták a zsidók közül, mert az a hely, ahol Jézust

megfeszítették, közel volt a városhoz. Héberül, latinul és görögül volt felírva. A zsidó főpapok kérték Pilátust: „Ne azt írd: »A zsidók királya«, hanem hogy ő mondta: »A zsidók királya vagyok!«” Pilátus azonban ezt válaszolta: „Amit írtam, megírtam.”

Szétosztották maguk között ruháimat.

A katonák pedig, miután Jézust keresztre feszítették, fogták a ruháit, négy felé osztották, mindegyik katonának egy részt. Azután a köntöse következett. A köntös varratlan volt, egy darabból szabva, ezért így szóltak egymáshoz: „Ezt ne vágjuk szét, inkább vessünk rá sorsot, hogy kié legyen!” Így beteljesedett az Írás: „Szétosztották maguk között ruháimat, s a köntösömre sorsot vetettek.” A katonák pontosan ezt tették.

Íme, a te fiad! – Íme, a te anyád!

Jézus kereszttje mellett ott állt anyja, anyjának nővére, Mária, Kleofás felesége, és Mária Magdolna. Amikor Jézus látta, hogy ott áll anyja és a tanítvány, akit szeretett, így szólt anyjához: „Asszony, íme, a te fiad!” Azután a tanítványhoz szólt: „Íme, a te anyád!” Attól az órától fogva házába fogadta őt a tanítvány.

Beteljesedett!

Jézus tudta, hogy minden beteljesedett. De hogy beteljesedjék az Írás, így szólt: „Szomjazom.” Volt ott egy ecettel telt edény. Belemártottak egy szivacsot, izsópra tűzték és a szájához emelték. Mikor Jézus megízlelte az ecetet, így szólt: „Beteljesedett!” És fejét lehajtva kilehelte lelkét.

(Most térdre borulunk, és egy keveset csendben időzünk.)

Ekkor vér és víz folyt ki belőle.

A zsidók pedig, mivel az előkészület napja volt, és a holttestek nem maradhattak a kereszten, megkérték Pilátust, hogy töresse meg a keresztre feszítették lábszárát, és vetesse le őket a keresztről. Az a szombat ugyanis nagy ünnep volt. Elmentek tehát a katonák, és megtörték a lábszárát az egyiknek is, a másíknak is, akit vele együtt fölfeszítettek. Amikor azonban Jézushoz értek, látták, hogy már meghalt. Ezért nem törték meg a lábszárát, hanem az egyik katona beledöfte lándzsáját az oldalába. Ekkor vér és víz folyt ki belőle. Az tanúskodik erről, aki látta ezt, és az ő tanúságtétele igaz. Jól tudja ő, hogy igazat mond, hogy ti is higgyetek. Mert mindez azért történt, hogy beteljesedjék az Írás: „Csontot ne törjete benne!” És ami az Írás más helyén áll: „Föltekintenek arra, akit keresztlúszúrtak.”

Jézus testét, fűszerekkel együtt gyolcsleplekbe göngyölték.

Arimateai József, aki Jézus tanítványa volt, bár a zsidóktól való félelmében csak titokban, engedélyt kért Pilátustól, hogy levehesse Jézus testét. Pilátus megengedte. El is ment, és levette Jézus testét. Eljött Nikodémus is, aki korábban egyszer éjszaka ment Jézushoz. Hozott mintegy száz font mirha- és áloékeveréket. Fogták Jézus testét, és fűszerekkel együtt gyolcsleplekbe göngyölték. Így szokás temetni a zsidóknál. Azon a helyen, ahol keresztre feszítették, volt egy kert, a kertben pedig

egy új sírbolt, ahova még nem temettek senkit. Mivel a sír közel volt, a zsidók

készületi napja miatt oda temették Jézust.

Ezek az evangélium igéi.

Híd a menny és a föld között

Nagypéntek a középpontjában a kereszten lévő Jézus van. A kereszt mint jelkép a kereszténység szimbólumává vált. Ahol ezt észreveszik, ott gyakran érvelnek azzal hogy milyen s mekkora lehet ennek a nyilvánossága. Absztrakt szimbólumként mint például a “Vöröskereszt” keresztény

hátterét már sokfelé nem is érzékelik. Ezután ismételten meghökkenünk, amikor egy olyan kereszttel ellátott tetoválást látunk, amelyen világosan felismerhető, s mégis, a viselője első pillanatra nem tűnik hívőnek.

Nem szabad azonban figyelmen kívül hagyni az agresszív üzeneteket, amelyek szó szerint fejjel lefelé fordítják a keresztet, és ezzel kifejezetten elutasítják a kereszténységet vagy ellentétes ál-vallásos hívő.

A szégyen jele?

Számunkra ebben a liturgiában a mai nap a kereszt mint a kínzás eszköze, a kegyetlen halálra emlékeztet, amelyet Jézus az üzenetének eredményeként szenvedett el, bízva abban a tudatban, hogy az Isten nem hagyja Őt a halálban. Mennyire sértette őt a fizikai és

a lelki fájdalom, amely Jézus keresztábrázolásában drámaian kifejeződik az Isten általi elhagyatottság érzéseként, amikor a testét fájdalmasan megkínozták és eltorzították.

Nem mindig volt ez a helyzet, és még ma is sok olyan formát találunk a templomokban,

amelyek nemcsak a szenvedő Krisztust ábrázolják. A román korban, körülbelül Krisztus után 1000-ben, gyakran a méltóságteljes Jézussal találkozunk, nem mezítelenül, töviskoronával a fején, mint ahogy ma a leginkább ismerjük. Nem, Krisztus a kereszten teljes méltósággal függ, királyi köntösben és gyakran egy koronával. Így kellene a halál feletti győzelmét és a szenvedésének értelmét hangsúlyozni. Korunkban, ma mi is láthatjuk a kereszt szemszögéből, amikor a húsvétot megünnepeljük, akkor a feltámadásban hiszünk.

Valóságunk metszete

Megszeretnék hívni benneteket Testvéreim (!), hogy tekintsünk szimbolikusan a keresztre, ne csak mint a kínzási eszközt és szégyenoszlopot szemlélve.

Két vonalat látunk, egy függőleget és egy vízszintest, kereszt alakzatban, amelyek metszik egymást. A keresztnek vannak más formái, az Y-alak vagy a ferences T-alak (a görög Tau betű után) is megvan ezen felépítettsége.

Egy függőleges vonal, amely felfelé mutat, összekötve az eget és a földet. Krisztus új kaput nyitott ezen a világon túl az Atyához. Benne Isten szeretetének arca mutatkozott meg, ezt tetteiben is világossá tette. A szentségek ennek hatékony jelei: valós mindennapi folyamatot vesznek fel a kegyelem munkájának a szemléltetésére. Ily módon megnyitják mindennapi életünket Isten munkája előtt.

A vízszintes vonal derékszögben metszi. Emlékeztet bennünkre mindarra, ami keresztezi az életünket, úgy tűnik blokkolja a függőleges vonalat, amelyet lefékez, megterhel és tartja. De mindez a vízszintes vonalban is benne van, megragadható. A román stílusú keresztek ábrázolásaiban nem szögezik a keresztre Jézust, hanem karjait kiterjeszti ránk.

A keresztt mint üzenet közösségünknek?

Ha ebben a helyzetben kitárt, kinyújtott karokkal Krisztus felé haladnánk, akkor nagy a lehetősége van annak, hogy megérintsük egymást. Nem vagyunk egyedül Isten előtt, nem egyedül vagyunk meghívottak a nagy bankettra, hanem mint az Egyház alkotjuk az Ő Testét. Szükségünk van az egymás közötti kapcsolatokra. Mi vagyunk az út egymáshoz, ahhoz, hogy Isten szeretetét megtapasztaljuk, megérezzük.

Liturgiánkban általában világos és kézzelfogható, amikor egymáshoz fordulunk, hogy békecsókkal köszöntsük egymást. Ez a hívek könyörgésében is kifejeződik, amikor imádkozunk egymásért - de gyakran azokért a testvéreinkért, akik távol vannak illetve elhunytak. Az Eucharisztikus imában az átváltoztatás után imádkozunk az oltár körül összegyűlt közösségért is. De az Úr asztalához egyesével járulunk mint egyének. Ez segít bennünket, hogy jobban koncentráljunk Krisztus Testének befogadására. De ebből a közösségből, a Krisztussal való közösség erejéből meghív bennünket, hogy vegyük észre a másikat, s együtt alakítsuk Krisztus Testét.

Erre emlékeztet a két vonal, amelyek a kereszttől származnak. Ebben életünk kereszteződik. A kereszttől, ahogy János evangélista írja, három asszony és Jézus szeretet tanítványa állt. Nem hallunk semmit sem a többiekről, akik Őt

kövétték. **Tudjuk-e mi a kereszt alatt, hogy mi a feltámadás? Elfogadjuk-e a keresztünket, az életünket, mert Jézus reményt ad nekünk, hogy minden a kereszt irányába mutat, ahol Ő a karjaiba veszi és**

felemeli?

Mert Jézus összekapcsolta a mennyet és a földet, és megnyitotta nekünk az utat az Atyához, ezért életünk keresztje nem csak terhet jelent, hanem szeretetének metszéspontját is. Meg kellene fordulnia és össze kellene kötnie minket, hogy ez a szeretet kézzelfogható legyen a számunkra is. Kérjük a Szentlelket, Jézus lelkét hogy találjon erre alkalmakat és utakat!